БРОЈ 56. ЦЕТИЊЕ, петак 4. септембра 1915. год. ГОДИНА VIII.

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перп., на по год. 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 пара

лист излази
УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:
„Viesnik“ Cettigné (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Цетиње, 4. септембра.

Изгледа, према вијестима са обје зараћене стране, да је њемачка офанзива у Русији заустављена, или да ће јој, још овијех дана, бити крај.

Најновија саопштења из Русије гласе, да је руска војска готово на цијеломе фронту пријешла у офанзиву. То је доказ, да су се Руси снабдјели муницијом.

Пође ли Русима сасвијем добро на њиховом фронту према Њемачкој и Аустрији, одмах ће се рашчистити и замршена политичка ситуација на Балкану. Као каквим мађијеским штапом биће разбијен мрак неутралаца. Први ће одзив руске офанзиве бити митинзи у Букурешту против Аустрије и спуштање тона противу Савезника у Софији.

На Дарданелима се такође очекују крупни догађаји. Ови ће, на сву прилику, пасти без колективног учешћа балканских држава, што ће, без сумње, умањити невоље, које потоњих мјесеци у потаји трпе српске краљевине.

Вијести из Русије очекују се са нестрпљењем. Тамо је главно тежиште овога рата. Тамо је главно рјешење судбине свијех малих и потлачених.

Руси прелазе у офанзиву

Петроград, 4. септембра. *Настављају се жестоки бојеви с новим успјесима по Русе не само на југу него и у центру. Број заробљених скоро аустро-њемачких војника износи 4793. На другом сектору Руси су овладали једним селом и заробили сто војника. На истоку од Ковела Руси су одбацили Нијемце на запад. На фронту јужно од Припјета Нијемци се жестоко одупиру руском надирању.* На сјеверо-истоку од Дубна Руси су заробили 2630 војника а на сјеверо-западу од Тарнопоља Руси су поново заробили још 553 Аустријанца. На југозападу од те вароши *Руси врше жестоке нападе, заузели су једно село и нанијели страховите губитке непријатељу. Врло жесток бој се водио на западу од Тремболова на ријеци Стрипи; у вече Руси, сломивши отпор противника, освојише село и шуму и пријешавши преко ријеке гонили су и даље непријатеља,* који им је оставио 2225 заробљеника. На сјеверу Руси држе њихове положаје код Двинска *и врше жестоке и побједоносне контра-нападаје* — Радиограм.

Париз, 4. септембра. *Руски Цар је позвао под заставу извјесни дио резервиста тако да ће руска војска сада износити 8 милиона бораца.* — Радиограм.

Париз, 4. септембра. *Њемачки листови доносе депеше о скором ступању Румуније у рат. Руски успјеси у Галицији почињу да се осјећају на цијелом фронту те су Нијемци обуставили њихово наступање на сјеверу.* — Радиограм.

Париз, 4. септембра. *Званично француско саопштење вели, да је министар војни руски у потоњих петнаест дана успио да огромно побољша муницијско стање руских армија.* — Радиограм.

Врховна Команда саопштава:

У току 1. септембра непријатељ је отворио артиљеријску и пјешадијску ватру на Дрини код Горажде без резултата.

Непријатељ је у току 1. и 2. септембра развио нарочиту активност на фронту Херцеговачкога Одреда и са више положаја отворио артиљеријску и пјешадијску ватру, али без резултата. Један непријатељски аероплан летио је над Граховом и Грбљем у циљу извиђања.

Како се може побиједити Њемачка?

Бивши француски министар иностраних дјела *Ханото* под овим питањем одговара у јулској свесци Revue Hebdomadaire; а римска Minerva у изводу доноси његов одговор.

Кад ће се рат свршити? Ко зна! извјесно је да је ово рат истрајности, који ће трајати много, много времена. Зато свака држава ратујућа мора да организира свој живот тако да узможе трајати што је могуће дуже. У овој борби имаће важну улогу: гвожђе, нове машине, научни процеси, строго поморско блокирање, како грађански тако војни производи. Треба све предвидјети једнако по свим савезним државама. Треба да у споразуму раде народи и војске. Треба установити врховног заповједника, који ће управљати и у везу доводити војничке операције, како непријатељ неће моћи окретати се противу једне армије, пошто је другу одбио. Треба увести дисциплину међу војсковођама као и међу војницима; јер само тако моћи ће се открити слаба тачка противника, што ће га принудити да попусти.

По војничкој теорији њемачкој, рат ће се свршити *истрагом непријатеља*. Добро; већ је убијен неизмјерни број Нијемаца, али пошто то није доста, треба наставити убијати их, док остатци постану блажи. Они су фатално изложени, више гину, јер се морају борити по толиким границама у исто доба и јер исти њихов дух војнички нагони их да наступају у густим масама.

Дакле не треба хитати, него стрпљиво чекати, радити и што виш енепријатеља уништавати; а своје трупе што је могуће више чувати и производити муниције; а уз то организирати систем допуста, премјештаја, замјењивања, да буде лакши живот војнички и грађански. Међутим ће нове руске трупе и нови енглески контигенти придолазити, док се открије она *слаба тачка, на коју ће све силе уједињене морати изненада ударити*.

Треба да се народи навикну на дуго трајање рата као на зло, које се не може избјећи. Народи ваља да живе и да издржавају војске и зато је потребит непрестани рад сваке мишице и сваког ума. Сваки онај грађанин савезних држава, који не схваћа и не осјећа ову потребу, саучесник је непријатеља. И жене треба да раде а не да чекају свршетак рата у сузама. Ово је час, у коме свак показује колико вриједи.

Ако Савезници трпе, Германија и Аустрија трпе још више. Германија живи о кредиту, што она сама себи чини: финанцијски систем, на коме сада постоји, кула је без основа, која ће се срушити на први удар. То знаду државе неутралне и већ одбијају њемачке артије од вриједности. А о Аустрији и не говоримо.

Међутим Инглеска у један мах потписује *седамнајест милијарда*, од којих Французи дају *осам милијарда*, лако, да се и не чује. Да се Француској поврати један дио њезине трговачке радиности, да се олакшају извози и купопродаје, не би ни мало била изморена под ратним теретом.

Сматрајући ратно стање као једну врсту новог прилагођења простом животу, убрзаће се његов свршетак. Али се немојмо варати, да ће непријатељ панути на кољена, лако. То је народ силно организиран, који је дугим тихим радом себе поставио у особито повољне прилике. А судбина, која га чека, даје му снагу очајања: и зато ће се борити до краја.

Ово је истина, коју треба да зна публика; и она ће је примити без роптања, знајући да оклијевање није него корак натраг учињен, да с вишом снагом и тачности удар нанесе: и у толико ће брже одахнути, у колико ће више бити расположена да дуже чека.

Све више изгледа да побједа неће бити одлучена каквом славном битком; него ће побиједити ко дуже истраје, ко узима јачу вољу и стрпљивију храброст.

Глас Русије

Поводом завршетка прве године овога великога свјетскога рата Цар Никола сазвао је Државну Думу, да чује глас Русије; и послије историјске сједнице при отварању исте, на којој су говорили министри и старјешине думских фракција са предсједником Думе на челу, „Новоје Времја“ пише:

„Рат, противу очекивања непријатеља, сједињио је владу, парламенат и народ једном идејом у којој су потонуле све распре, све разлике и противурјечја. Та идеја је — по сваку цијену побиједити непријатеља. Изражавајући расположења цијеле Думе, њезин предсједник је прогласио: „Русија ће се борити до потпуног слома презреног непријатеља. — Никад неће бити ничија ропкиња Велика Мати Русија“. Овоме благородноме патосу главе парламента потпуно је одговорило мирно самопоуздање предсједника министарског савјета, који је казао: „Садашњи положај је само један минут наше историје — и да ће побједа прије или послије бити наша, у то је влада непоколебиво увјерена.“. А нови ратни министар генерал Поливанов рекао је: „Наше расположење се не смије мијењати у убјеђењу једнодушноме, да рат треба довести до наше потпуне побједе“. И најпослије г. Сазонов такође је изјавио, да „влада у једнодушности са јавним мњењем не допуста ни помислити о миру до коначног одољења непријатељу.“ У овим изјавама владиним, дочеканим бурним плескањем народног представништва, слио се цио смисао овог засједања парламента у коме се закључило и његово основно једнодушно рјешење. Све остало је било развијање и удубљивање те мисли, у којој се утјеловила воља Царева и воља народа. Нека сада наш непријатељ зна, с ким има посла. И ако је он рачунао на наше нерве, као што се изразио један германски стратег, сада ће јасно увидјети, да је Русија од врха до дна пуна самопоуздања и спокојна одлучивања“.

Овоме ће бити умјесно додати што пише у овим страшним тренутцима проф. Пагодин у московском „Јутру Русије“:

„Русија са својим неисцрпним богаствима и бескрајним простором издржаће и може издржати не мала искушења, док не наступи ред на њу да изговори своју ријеч, која ће бити потоња. Ово није самопоуздање него навика објективног историјског мишљења. Не може бити побијеђен тако снажни и свјежи државни и национални организам, као што је Русија, још више оснажена посљедњих десет година живота народног представништва. Напор борбе користан је за све нас. Наша интелигенција дала се пустоме фразирању, ситном политиканству, тражењу ствари које не требају, и интолеранцији странака и котерија. Њој је одавна било од потребе, да се очисти у бојном крштењу, те хиљаде официра и редова, захваћених ратом из интелигенције, донијеће дома здрави национални патриотизам, који јој је тако оскудијевао, а којега је она тражила, тумарајући несвјесно избјегавајући прави пут. Вријеме је рећи, у име све Русије, да је руски национализам сазрио и стао на своје ноге. Он никоме не пријети, осим онима, који су против Русије и њезиног државног јединства“.

Изјава Рузвелта

У Америчким Сједињеним Државама борба се води између пацифиста и радника, који траже, да се велика прекоокеанска Република придружи савезницима противу германског чудовишта. У једном писму, упућеном студентима виших школа, бивши предсједник Републике, Рузвелт, изјавио је:

„Прије правда па мир. Вриједност мира цијени се само, када је мир израз правице. Неутралитет је низак кад се тиче избора између права и неправде. То је гријех. Ниски мир може донијети најгрђи злочин против човјечанства, а праведни рат може представљати највећу услугу, коју један народ може учинити себи и роду људскоме“.

Енглеска у очи рата

В. Стид, директор спољне политике у лондонском «Тајмсу», дугогодишњи дописник прије рата истога листа из Беча, написао је за нишки «Југословенски Гласник» занимљиву студију о стању Енглеске у очи овога великог рата. Он тврди, да је њемачка дипломатија још у току балканског рата Енглеску обмањивала својом миролубивошћу, под којом је крила препад, одавно припреман и добро организован. Још на лондонској конференцији Њемачка је успјела да Енглеску навуче на танак лед. Њемачка је предложила Греја за предсједника конференције. На тај су начин Русија и Француска, пошто се Греј као предсједник морао уздржавати од гласања у њихову корист, биле вазда у мањини према Њемачкој, Аустрији и Италији. До саме објаве европскога рата Њемачка је у Лондону била развијала најживљу агитацију за мир. Пажња енглеских државника вјешто је била одвучена на другу страну. На дневном су реду била разна питања из енглеске унутрашње политике: закон о радничким пензијама, покрет суфражеткиња, улстерска побуна, за коју су Нијемци тајно лиферовали оружје и муницију. Велики лондонски финансијери редом бијаху под утицајем њемачке дипломатије, која је берзе и финансијске установе обилазила са гранчицом мира у руци. На неколико недјеља прије но што ће букнути велики рат, њемачки берзански агенти као по команди покуповали су на лондонској берзи велике количине злата, мјесто којих су депоновали заложне папире сумњиве вриједности. У Енглеској се — вели Стид — Њемачкој захваљивало на њеном миролубивом духу. Енглески су државници вјеровали у исправност Њемачке. Зато је — продужава Стид — кад је дошла вијест о убиству Франца Фердинанда и његове супруге у Сарајеву, лондонска штампа готово у један глас почела осуђивати инспираторе тога злочина. Под утицајем Њемачке и Аустрије, које су тај догађај експлоатисале у своју корист, енглеска штампа тражила је инспиратора сарајевске трагедије — у Србији!! У лондонским листовима — каже Стид — који су били под аустро-њемачким утицајем, одмах је започела кампања против тобожњих инспиратора атентата. Обнављано је сјећање на биоградску трагедију из 1903. Један велики радикални лист (Manchester Guardian) отишао је био тако далеко у сљепилу и непознавању праве ситуације, да је написао ове ријечи: **„ако би физички било могуће одвући Србију на сред мора и потопити је на дно, Европа би постала чистија“.** У другим лондонским листовима објављивана су лажна документа, факсимилирана, којима је клеветана влада Србије. У Лондону се није одмах схватило, да овај атентат није могао бити користан Србији, исцрпеној у два узастопна рата. И коме би другоме ишло у рачун да се овим атентатом стави Србија у рђав положај пред Европом, до онима, који су је жељели напасти, онима који су још од 1908. спремали противу ње «казнену експедицију»! Енглеска је — тврди Стид — била упала у клопку, и није била схватила право стање ствари до почетка садањега рата. Ако би се могла описивати дан по дан, час по час борба вођена у Лондону у посљедњој недјељи јула и првим данима августа 1914., утврдила би се неоспорна чињеница да политички свијет није био на висини народног осјећања. Али — завршава Стид — врло спор у разумијевању, енглески народ био је врло брз на послу чим је рат букнуо. Никад ни у једном рату великом или малом, енглески народ није био тако једнодушан, тако одлучан да се бори до крајње побједе као у садашњем. Енглески народ, као и народ француски, зна да његова главна снага лежи у правичности побуде, у принципу слободе малих народа, који је његова влада високо прокламовала. Он неће допустити, у то сам чврсто увјерен, да овај принцип буде напуштен, или замијењен стратегијским принципом, у име којега је Њемачка починила све своје гнусобе. Ако његовој влади треба да обиђе ову истину, енглески народ одрећи ће јој своје повјерење и предаће га људима духа више узвишеног да разумију, да стари свијет, у коме смо живјели прије рата, припада већ историји, и да се ми боримо да осигурамо право да уђемо у други свијет, здравији, свијетлији и племенитији.

Толико овај угледни енглески публициста.

Ми бисмо се са своје стране јако радовали кад би се његов племенити програм не само остварио као резултат овога страховитог крвопролића, већ и примјењивао у току самога овога рата од свијех оних, који га усвојише и дадоше му своје моћно окриље.

Нијемци о Русима

Специјални дописник „Берлинер Тагеблата“ у армији генерала Хинденбурга пише, да се о руском повлачењу може рећи да се оно врши у потпуном реду и под погодбама, које се не могу критиковати.

Као доказ, дописник наводи многе примјере а међу њима и то: да су Руси за собом бацили у ваздух све мостове, жељезничке објекте, вијадукте и тунеле на свима жељезничким пругама. На тај су начин извели за Нијемце готово несавладљиве тешкоће, штедећи при том вароши, гдје готово ништа није уништено од зграда и јавних установа.

Према информацијама из Берлина, кореспондент „Локал Анцајгера“ телеграфише са источног бојишта, да је руски отпор сваког дана све већи и већи у колико њемачке трупе наступају даље.

Руси располажу, јавља „Локал — Анцајгер“, врло великим снагама и може се очекивати ускоро снажан отпор са њихове стране, који лако може да задржи аустро-њемачку офанзиву.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

ТЕЛЕГРАМИ

Крагујевац, 29. августа. У току 27. т. м. спријечено је непријатељско утврђивање на дунавском фронту код села Девица и на савском фронту на лијевој обали Саве према ушћу Колубаре.

Крагујевац, 30. августа. У току 30. и ноћу између 30. и 31. т. мј. непријатељ је покушао са једним мањим одредом да пријеђе Дрину на нашу страну, сјеверно од Вишеграда наспрам Гурине Главе, али је био одбијен. У току 31. августа на дунавском фронту спријечено је непријатељу утврђивање на лијевој обали Дунава према Адакале. На савском фронту код Биограда вођена је борба између наше и непријатељске артиљерије, која је била постављена на Бежанијском Вису и код Марињенфелда. Непријатељска артиљерија је била убрзо ућуткана. Ноћу између 30 и 31 августа једно непријатељско одјељење било је успјело да пријеђе Саву код Засавице, али га је наша патрола дочекала и натјерала у бјегство. Непријатељски војници при бјежању побацали су пушке. Ноћу између 31. августа и 1. септембра непријатељ је покушао прелаз код Парашнице и царинарнице у Рачи са два чамца пуна војника. Ватром нашег стражарског одјељења овај покушај прелаза био је спријечен. — К. С. П.

Ниш, 30. августа. Предсједник Мин. Савјета Н. Пашић примио је из Њу-Јорка овај телеграм: Југословени у Америци дубоко жале што бугарски народ има данас на челу своје управе једну противсловенску владу, која га држи у недостојној неактивности баш у времену када се цијело Словенство рве за своју слободу и када се оно у савезу са цијелим свијетом бори против аустро-пруског милитаризма. — К. С. П.

Крагујевац, 30. августа. У току 29. т. м. на дунавском фронту прекинуто је непријатељу утврђивање код Оршаве, а на дринском код Вишеграда. — К. С. П.

Крагујевац, 31. августа. У току 29 т. м. на дунавском фронту код Биограда наша је артиљерија имала борбу са једном непријатељском батеријом код села Борче и ућуткала је. На савском фронту спријечено је непријатељу утврђивање на Бежанијској Коси.

Рим, 26. августа. — Гласови из посредних и непосредних извора представљају стање у Цариграду као врло тешко. Тамо се плаше побуне усљед глади и очајног војничког стања на Дарданелима и Кавказу. Пад Дарданела се чека ускоро.

Петроград, 27. августа. Наша савезница одана француска војска бомбардује има већ 15 дана страховито њемачки фронт. — Вјесник.

Рим, 27. августа. Италијанска штампа, као и политички кругови врло повољно коментаришу вијест, да је Цар примио команду над руском војском. Та се вијест тумачи, као нови рјечит знак, да ће Русија наставити са савезницима борбу до краја т. ј. до аустро њемачког слома. Стављајући се на чело руског наоружаног народа Цар се обвезује пред непријатељем, пред савезницима, пред свијетом, пред Русијом, пред историјом, да ће руски народ изаћи из рата са побједом, која ће омогућити савезницима који се боре за слободу народа, да наметну мир Њемачкој и Аустро-Угарској. Такође се примјећује, да потоње вијести показују да је руска војска и поред њемачких успјеха изашла из једног страшног ћорсокака са нетакнутим снагама, које чекају само згодан тренутак.

Петроград, 27. августа. Велики Књаз Николај Николајевић отпутовао је на Кавказ. — Вјесник.

Рим, 27. августа. У предјелу Тирола артиљериски двобој. У горњем Кардевале наша је артиљерија оштетила утврђење Лакорта и Слек.

Петроград, 28. августа. На лијевој обали Двине, као и на југоистоку Риге, у предјелу Мисе и на југозападу од Јакобштата воде се бојеви. У правцу Двинска сада само сукоби предстража. На сјеверу од Цасарке на путу за Вилкомир непријатељ је 27 т. м. са јаким силама предузео наступање, али је био сузбијен. Бој се наставља између Свенте и Вилије. Коњица и пјешадија непријатељска нападе су на наше трупе у околини Ширванти. На осталим путевима према Вилни без промјене. На истоку од Гродна 28 августа непријатељ потпомогнут јаком артиљеријом извршио је неколико напада против наших трупа у правцу Скиделм као и на доњем току Селвијанке; ти су нападаји били одбијени. Истог дана око 4 сата Нијемци поново нападоше дуж пута који води за Скидел уз помоћ тешке и лаке артиљерије, али бише заустављени огњем наших батерија. У вече око 7 с. Нијемци појачаше ватру и поново предузеше напад нададући се, да ће пробити наш фронт, али тај је покушај такође пропао захваљени концентрисаној ватри наших топова и митраљеза. На Њемену њемачки нападај је такође био одбијен. На осталом простору до Припјета непријатељ је изводио неколико нападаја у предјелу Рожани и вршио наступање дуж лијеве обале Пина. Нападај код Рожани одбијен је нашом ватром с кратког одстојања а такође и бајонетским налетом. Нијемци гонећи пред собом гомилу околних становника успјели су тако прикривени да се примакну доста близу нашим положајима код Кременеца. Непријатељ је почео бомбардовати наше положаје са мецима напуњеним са отровним гасовима. У предјелу горње Горина такође су отпочеле борбе. На Серету наше трупе пошто су одбиле 27 августа неколико нападаја пријешле су саме у контра нападе. На сектору Трембвола и у предјелу Чорстокова принудили смо Аустријанце на убрзано повлачење. По приближном рачуну ту смо заробили 16 официра, 5000 војника. У опште положај наше војске почиње да се побољшава и у дјелимичним бојевима иницијатива мало по мало прелези у наше руке.

Париз, 29. августа. Пет њемачких аероплана бацили су јутрос бомбе на висораван Мацевила без икаквог резултата, као и на Нанси гдје је било жртава међу грађанима. Уз сарадњу британске поморске аероплански ескадре, наши су аероплани бомбардовали ангаре у Остенди. Једна наша ескадрила бацила је око 50 граната на непријатељски авијатичарски логор у Сан Медару и на станицу Дијез.

Беч, 30. августа. Јуче је један непријатељски брод торпедовао и оштетио наш контра торпиљер № 51 за вријеме његове извидничке службе. — К. С. П.

Рим, 30. августа. *Вијести са италијанског фронта нейрестано су врло добре. Ускоро се очекује заузеће Горице чиме ће се завршити први дио италијанског рата.*

Рим 30. августа. И ако се јуче чуло са више страна о потписивању турско-бугарског споразума, овдје се сумња у те вијести јер Бугари и даље преговарају са Четворним Споразумом, а нико неће да вјерује у нелојалности софијског кабинета, који би у том случају играо дволичну опасну игру.

Петроград, 30. августа. Врховна команда својим званичним извјештајем од 29. т. м. саопштава: На главном десном руском крилу њемачки нападаји одбијени. Међу ријекама Свентом и Вилијом 22. т. м. примијетило се одлучно наступање јаких непријатељских сила у рејону источно од Вилкомира ка Свенцјани. Источно од Гродна њемачки нападаји одбијени су. На фронту јужно од Њемена до Галиције без великих промјена. Ту је непријатељ при нападима одбијен и задржан. Код Тарнопоља Руси су 28. т. м. упркос јаком отпору пошли напријед и поново заробили 39 официра, 2500 војника и 16 митраљеза. Непријатељ је почео одступати к Дњесту. На доњем Серету Руси су такође пошли напријед и заробили 13 официра са 800 војника.

Цариград, 30. августа. Аустро-угарски амбасадор отпутоваће на 14-дневно одсуство.

Рим, 30. августа. Вијести из неутралног извора потврђују, да предстоји велики напад савезника против Дарданела. Такође се јавља за побуне против Младотурака и Нијемаца. (К. С. П.)

Париз, 31. августа. Потоњих пет дана у Дарданелима било је опште затишје. У сјеверној зони су Турци у неколико пута отварали жестоку артиљериску и пушчану паљбу не излазећи из својих шанчева. На јужном фронту није било ничег значајнијег осим што се могло констатовати успјешно гађање наших мортира, којима су срушена два мала утрђења као и нанесени вилики губитци непријатељу.

Петроград, 31.августа. Врховна команда својим званичним извјештајем од 30. т. м. саопштава: На крајњем десном руском крилу без важних промјена. На путевима ка Двинску непријатељ продужава наступање са знатним силама. Непријатељско одлучно наступање међу ријекама Свентом и Вилијом задржано је упорном одбраном и контра нападима. Пошто је руска војска на Њемену била много истурена напријед, то је иста одступила неколико назад. Надирање непријатеља у правцу Слонима задржава се, као и у правцу на Ровно. У рејону Тарнопоља воде се успјешни бојеви по Русе. гдје су исти заробили 29 августа 91 официра, 4200 војника аустријских и 9 митраљеза. 30 августа руска је војска пријешла у јутро у наступање јужно од Тарнопоља. Са Серета Аустријанци продужавају одступање ка Дњестру.

Софија, 1. септембра. Данас прије подне представници сила Четворног Споразума били су један за другим код Предсједника Министарског Савјета и предали му накнадно саопштење својих влада, чији се садржај држи у тајности — К. С. П.

Петроград, 1. септембра. Врховна Команда својим званичним извјештајем од 31 августа саопштава: На крајњем десном руском крилу без знатних промјена. Упорни бојеви настављају се западно од Јакобштата. Непријатељ је дошао до Ново-Свјенцјана. Руси су на овом фронту одступили. Западно од Вилне без промјене. Непријатељ јаким снагама развија наступање у рејону Скидеља. На осталом фронту до Галиције без знатних промјена. Непријатељево кретање свуда се задржава. У рејону Тарнопоља Руси су још напредовали и заробили нешто војске и митраљеза.

Берлин, 2. септембра. На западном фронту нема ништа ново осим што се воде живе артиљериске борбе.

На источном фронту Нијемци су између Двине и Вилија мало напредовали и заробили нешто Руса. Такође су мало пошли напријед на истоку од Олите и сјеверо-истоку од Гродна. Офанзива Леополдове армије је обустављена. Руси су такође успјели да зауставе офанзиву Макензенове армије. На југоисточном фронту положај без промјене. — Нар. из.

Лион, 2. септембра. Француски подморски брод „Папен" који је додан италијанској ратној мрнарици у Јадрану срио је 26. августа код рта Планке групу аустријских торпиљера и успио да торпиљира један од истих нанијевши му тешке повреде. — Нар. из.

Атина, 2. септембра. Јавља се из Цариграда да је Шенк-ул-Ислам дао оставку приликом једне министарске сједнице, гдје је енергично протестирао због клања хришћана у Турској. — Нар. извјештај.

Петроград, 2. августа Врховна Команда својим званичним извјештајем од 1. септембра саопштава: На цијелом фронту није било знатнијих промјена. Непријатељево наступање је негдје било задржано а негдје одбијено. За вријеме од 17 до 30 августа Руси су заробили више од 10.000 Аустро-Нијемаца поред другог плијена. (Нар. извјештај).

Рим, 3. августа. Непријатељ, који је овихх потоњих дана добио нове потпоре, покушао је на више тачака на нашем фронту да врши пресију на наше линије посредством пјешадијских нападаја уз дјејство жестоке артиљеријске паљбе. Његови су напори били узалудни. Примјењена је непријатељска офанзива у долини Бојена дуж гребена Карнијских Алпа до виса Пиарво. Непријатељски аероплани појавили су се над Толмезом, над висоравни Плезо и над Капоретом. Једна друга ескадриља покушала је нови налет на Удине, али погнана нашим авионима одбијена је. Наши су авијатичари успјешно бомбардовали логор непријатељски код Набрезине.

Лион, 3. септембра. Из сигурног извора се сазнаје, да се методично истребљивање Јермена и супрот изјавама Портиним врши непрекидно у свијема провинцијама царства турскога.

Париз 3. септембра. Активност артиљерије се наставља. Француске батерије су особито у Аргони ућуткале непријатељске батерије. Једна ескадриља француских аероплана бомбардовала је жељ. станицу у Берисдорфу у Елазасу, кантонмане у Аргони и Лангемарк на сјеверо истоку од Ипра.

Лондон, 3. септембра. Укупни губитци енглески од почетка рата су сљедећи: официра погинулих 4965, рањених 9973; војника погинулих 70.000, рањених 241.086. Несталих официра 1.500, војника 23-466.

Лион, 3. септембра. Шпијунска њемачка афера откривена у Швајцарској узима све више размјере. Хапшења непрекидно трају, до данас је затворено више од 120 лица. — Радиограм.

Берлин, 3. септембра. Хинденбург је сузбио руску коњицу на запад од Двинска. На сјеверо-западу од Вилије и на сјеверо-истоку од Вилне руски су нападаји одбијени. Нијемци напредују на југу од Њемена. На југо-источном фронту аустро-њемачке трупе одбиле су неколико руских напада.

Лондон, 4. септембра. Маршал Френч јавља о особито жестокој артиљериској акцији с обје стране код Ипра и на сјеверо-западу Арментијера.

Париз, 4. септембра. Наша артиљерија је оборила два њемачка аероплана. У току прошле недјеље било је 22 боја аеропланска, у 11 случаја Нијемци су били принуђени да се спусте на земљу.

Дневник

Посјетио ловћенски фронт. Његово Величанство Краљ извезао се јуче на аутомобилу до Његуша, откуда је пјешице продужио ловћенским фронтом, обишавши, и покрај опасности, којима је био изложен, већи дио положаја на томе сектору.

Господар се је истога дана пред вече вратио у пријестоницу.

Арцибискуп скадарски код своје пастве. Пресвијетли Арцибискуп скадарски г. Сеређи учинио је сад каноничну посјету у неколико парохија своје архидијецезе и походио цркве: љубанску, шилдиску, гајтанску, речко-лојску, шкрељску, горњокастратску и доњокастратску, одржав у свакој од њих архијерејску службу (мису). Послије службе свугдје је г. Арцибискуп држао народу проповиједи, у којима је на сваком мјесту неизоставно истицао Божји благослов, што се послије толиких патња народ у Скадру и скадарској области спасао тијем, што је дошао под окриље Његовог Величанства Краља Николе и под заштиту црногорске правде и законитости, која се у безвлашћу чека онамо већ пет вјекова. Глорифицирајући ту срећу своје пастве и доказујући ју примјерима из скоре прошлости, када у Малесији бјеше апсолутна несигурност лична и имовна, он је са олтара позивао ту паству на вјерност и оданост Краљу Николи и Црној Гори, њеној власти и законима, проклињући и пријетећи Божјим гњевом и строгошћу закона земаљских свијема оним, који се не буду одрекли досадањих злих навика и богомрског живота у безвлашћу, подржаваном смутљивцима из покрајине и стране.

Бесједе Пресвијетлог Арцибискупа свугдје су на паству му чиниле најбољи утисак.

Умрли. Ове седмице на Цетињу је преминуо Мило Милетић, главни државни благајник. Сахрањен је уз велико учешће пријестоничког грађанства, које је покојника искрено цијенило као одлична грађанина и савјесна државног службеника.

Ономад је преминула Марија, удова пок. попа Видака Поповића, мајка г. г. Шпира, Риста и Андрије Поповића. Покојница је била поштована као примјерна Црногорка, коју су красиле све најљепше врлине кћери ове земље. Сахрањена је уз огромно учешће грађанства из свијех пријестоничкијех кругова, који су узели искрено учешће у жалости за њом.

Помен. Породица поч. Јована Николића, професора у пенсији и бив. уредника нашег листа, одржала је четрдесето дневни помен своме добром родитељу, у недјељу 30. пр. мј. на гробљу уз учешће покојниковых поштоваоца и познаника.

ОБЈАВА

Обраћа се пажња свима ђацима, који мисле ићи у Србију ради продужења школовања у онамошњим гимназијама и другим средњим заводима, да то не чине прије, него што се претходно извијесте: хоће ли и које гимназије и друге средње школе радити у Србији, и хоће ли у исте моћи бити уписани, или не. Горње се ставља до знања ради тога, што је управа скопске гимназије јавила и преко овд. Срп. Посланства и иначе: да је упис ђака у новим областима Србије одложен до половине септембра, а у старим областима Србије није још ни одређен. Стари ђаци скопске гимназије моћи ће бити примљени, а мјеста за нове биће врло мало, те нек исти чекају код својих кућа рјешење, кад ће моћи бити уписани, како не би узалуд долазили у Скопље, или даље и излагали се трошковима.

Ово Министарство питало је Краљ. Срп. Министарство Просвете: хоће ли и које гимназије и друге средње школе радити у старим и новим областима Србије и кад ће бити упис, те ће извијестити заинтересоване, чим добије одговор, а Министарство ће се старати, да по могућности отвори и неке од домаћих гимназија, о чему ће такође претходно извијестити оне, којих се тиче.

Број 3365. — Министарство Просвете и Црквених Послова, 3. септембра, 1915. г. Цетиње. (1,2)

Објава. Дана 6. септембра ов. год. од 9 до 11 сати прије подне, одржаће се у канцеларији Административног Одјељења Краљ. Министарства Финансија јавна лицитација за шегање дрва, које Краљ. Министарство Финансија и Грађевина набавља за огрев државних надлештава на Цетињу.

Ближа обавјештења могу заинтересовани добити у поменутој канцеларији.

Број 4292. Из канцеларије Административног одјељења Краљ. Министарства Финансија, 21. августа 1915 године. Цетиње.

Објава. Поновни (поправни) испити ученика, како цетињске тако и других гимназија, неће се вршити прије, него се створи могућност за отварање истих, или бар нeких од њих. о чему ће заинтересовани бити у своје доба претходно извијештени.

Овијем се укида објава изишла у броју 54. „Вјесника" и 40. „Гласа Црногорца" о поновним испитима у цетињској гимназији.

Број 3312. Из канцеларије Мин. Просвете, и Цркв. Послова, 25. августа 1915. Цетиње. (2,3)

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије

Власник и одговорни уредник **Милан Павловић**

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ